Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 193 (10.576). Львів, вівторок 1. вересня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

Вчора і нині.

Під кінець 1924 р. минуло 25 літ, як найчільніші діячі зпоміж народовців і радикалів основували Українську національно-демократичну партію.

В недовгому часі молоде сторонництво здобуває в життю Галицької Землі рішаючий голос. До нього майже поголовно причалює інтелігенція (не москвофіли!), в її рядах опиняються переважаюча більшість селянства і міщанства. Та й робітничий рух не один організаційний почин завдячує провідним чинам нац.-дем. партії. Бувалож, члени Народнього Комітету обіймали провід в молодих соціялістичних робітничих організаціях, зберігаючи їх таким чином перед польсько-шовіністичними впливами ППС.

Амбіцією Народнього Комітету було притягнути до народньої праці якнайбільше людей. А що серед тодішнього громадянства поступало ще багато пересудів і упереджень, прищіплених москвофільським табором (консерватизм галицького виробу!), Народній Комітет внутрі партії в деяких справах йде на уступки (прим. „Діло" щойно постепенно переходить на фонетичний правопис).

З часом, завдяки пресі і спільній праці на народній ниві вирівнюються ріжниці серед партійної публики, виробляється суцільний тип галицького націонал-демократа.

УНДП. унаслідила по народовцях низку інституцій. І вона, утвердивши свої позиції в масах (в 1903 р. перевела грандіозний селянський страйк!), молодечу енергію звертає головним чином в напрямі розбудови цих інституцій, солідного вивінування їх, поширення та творення нових добудов.

Національне майно зростає. Провідці партії захоплюються успіхом, а в свойому захопленню справою побільшування національного майна розмірно замало уваги присвячує другій стороні медалі, а саме проблемам ідеольогічним та справі плянового виховування мас до активної боротьби за права нації.

З перших загальних виборів в 1907 р. до парляменту входить і чисельно і інтелектуально поважна українська репрезентація. І саме тому стає різко актуальною справа: згармонізування акції над скріплюванням національного стану посідання з акцією розбурхання активности мас.

В Европі назрівають переломові події. Починаючи від вибуху першої російської революції помимо надтягаючої бурі, з кожним роком виразніщі.

Між тим зі зростом значіння національного представництва на віденському ґрунті Галицька Земля входить в добу фінансово-економічну, чи як назвав її проф. М. Грушевський — добу „малих діл".

І суспільство призвичаюється, що політика належить до послів, яких головним завданням привозити подарунки від віденської мачохи (хиберної, отже треба її укоськувати!), що маси пускаються в рух тільки підчас виборів. І витворюється своєрідне відношення суспільства до інституцій. Вони розвиваються не завдяки в першу чергу зусиллям заінтересованих в істнуванню їх широких кол суспільства, а завдяки верхам. Субвенції, виєднувані Парляментарною Репрезентацією в діяльности інституцій відіграють куди не другорядну ролю.

Галицька політика зачинає стрягнути на мілинах опортунізму. Голос осторогаи проф. М. Грушевського (див. його „Наша політика") найшов заслабий відгомін. Пригадуємо все це, щоби навести до певних висновків.

Сьогодня, як понад 25 літ тому, переведено в друге консолідацію національного табору. Тоді оснування нац.-дем. партії було відповідю на зміни, які започаткувалися в сусідському таборі. Бо слід тямити, що саме в тих часах кличі сусідського походу на Схід переймає в свій заряд польська демократія, що саме тоді після ідеольогічного підготування публичну польську опінію стає завойовувати вшехпольська партія. Вшехполяки висувають плян одноцілої польської політики в усіх трьох займанщинах, творять свій конспіративний центр, який видає директиви для партійних організацій в Австрії, Росії та Німеччині. Вшехпольська акція паде на підходячий ґрунт, підготований творчістю Г. Сєнкевіча.

Українські відповідальні кола не доцінювали як слід значіння появи цього нового чинника в політичному життю. Вони надто були задивлені в ті польські угрупування, що для вшехпольської політики відігравали ролю паравану (байдуже, свідому чи ні!). Легковажили т. зв. „Троmтраддатів".

Між тим в польському таборі переведено поділ роль: польські австрофільські угрупування на віденському ґрунті спіралися на сладетній декляраціі галицької шляхти після повстання 1863 р. („przy tobie, panie, stoimy i stać chcemy") держали в шаху Австрію, а в краю панами положення ставали вшехполяки. В краю пристосовувалася їхня тактика, поширювалася їхня ідеольогія.

В краю вшехполяки ведуть широку пропаганду, використовуючи кожний засіб (література, преса, віча, святочні обходи, костел, тайні організації по містах і селах і т. п.), використовуючи кожну нагоду; переводять здисциплінoвану організацію і при її помочі проводять консеквентно протиукраїнську лінію на всіх полях громадського життя.

Вони степенують націоналістичні настрої серед польського суспільства до фанатизму. Свою акцію спірають на довірю до власних сил і на насаджуванню віри в окрему місію польського народу.

Таким чином польська політика в Австрії йде двома шляхами: одні дурять Австрію, як довго вона дасться дурити, а другі приготовляють відбудову Польщі, ведуть ірредентистичну політику. І ці другі сьогодні при владі. Перші головним чином на посадах „фаховців".

Вшехполяки, захопивши владу в новій Польщі, своєї програми у відношенню до українських земель не завивають навіть в влдших височопарних фраз. Вони устами теперішнього міністра освіти п. Ст. Грабского кажуть: хочемо рiську лінію зробити границею польської етноґрафічної території (див. його „Uwagi o bieżącej chwili historycznej Polski").

І свою програму горячково проводять в життя, не диваючись на наслідки цього внутрі держави і поза її межами.

В стадії реалізації цеї програми, коли її кодифікатор і головний spiritus movens зі становища редактора „Слоза польского" висувається на фотель міністра освіти і явного вже керманича польської державної політики, український національний табор консолідується в друге, повстає УНДО.

Отже висновки? Думаємо, кожний читач витягне сам. Не має місця для сумнівів та ілюзій.

Одначе ці висновки мусять зобовязати до організованої праці не тільки членів Центрального Комітету УНДО, а й широкі кола зах.-укр. суспільства. Масова участь в нашій контракції запору кою повного успіху.

М. Струтинський.

„Нова ера" в шкільництві.

III.

Краківський „Час" ще в червні, після ухвали тзв. Секції для східних восвідства і національних меншостей в передовиці „Уряд і східні окраїни" писав:

„Хіба зайвим було би підкреслювати, що всі ті ухвали збуджують дуже багато і дуже поважних сумнівів. Переведення утраквізації українських і білоруських шкіл, а головно тих перших, з природи річи стрінеться з великими труднощами. Будуть це труднощі натури політичної й технічної

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 622/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 193 (10.573) z dnia 27. sierpnia 1925. pod tytułem: 1) „Cinoju holodu" w ustępie od słów: Ta na ce czuty... aż do końca tego artykułu. 2) W art. pt. „Besarabska rana" w ustępie między słowami: wid nordeuyca Madjar... a Oczewydno. 3) W art. pt. „Polonizacja ukrainskych serednich szkił" w ustępie między słowami: [illegible] ... aż rozpo... dzy słowami: [illegible] zawiera znamiona ad 1) i 2) [illegible] z § 65 a) ustawy karnej zaś ad 3) występku z § 300 ustawy karnej i uznał dokonaną dnia 26. sierpnia 1925. roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu, wydał w myśl § 491 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą ukaranie grzywną przewidzianą w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów dnia 27. sierpnia 1925. r.

Niewiadomski.

Українські політики прийміють утраквізацію всенародніх й середніх шкіл якo атут, вимірений проти досьогочасної рівноправности їх народу в обсягу шкільництва. — Але й технічно не легко собі уявити утраквізацію, а ще важче її перевести. Увесь цей помисл, накинений кабінетові п. Ст. Грабским, не видається нам щасливим. На окраїнах („кресах") він викличе велику внутрішню бурю, — щоби тільки вона не перенеслася на заграничний терен, — а в нічому не причиниться до піднесення шкільництва на окраїнах, такого сьогодня невдоволяючого, ані не зблизить націоональностей до себе. А не ятрити, где заспокоювати було метою ради міністрів. Тієї мети — на нашу думку — не можна осягнути тими засобами. Безсумніву „ухвали" стануть предметом завзятих дискусій у нас і за кордоном.

Нещасливі ухвали — користуючись делікатним означенням краківського „Час-у", вже викликали крайне обурення нашого громадянства, а без сумніву викличуть теж „дискусії за кордоном". Українське громадянство не може і не сміє задоволяти націоналістичної пажерливости божевільних людців, не може і не сміє запропастити дообіку і надбань попередніх поколінь. Українське громадянство: батьки дітей, культурні установи й політичні чинники сказали собі, що тут не тільки край уступчивої підданности офіціяльним і неофіціяльним міністерством освіти, але що тут є початок впертої й послідовної боротьби за українську — по суті й по духу — школу від найнизшої до найвисшої.

Українські батьки, які перед феріями записали своїх дітей до I. кляси української гімназії, а не польської чи утраквістичної, обстоюють своє право науки для своїх дітей в рідній мові. Батьки, українські культурні установи й політичні чинники мусять протиставитися з усею енергією думці не лише про так званий утраквізм, себ-то про скасування українських гімназій, але й про вводження в державних і приватних українських школах по польськи науки історії й географії та науки про сучасну Польщу.

Єдиною відповідю на денаціоналізаційні експерименти з нашого боку

привернення status quo ante в українських всенародніх і середніх школах та домагання віддачі справи української школи й виховання українських дітей в руки українських національних чинників.

Українське громадянство знає, що оборона рідної школи — це оборона духового здоровля нації. І тій обороні українське громадянство віддасть всі свої сили.

Українська соціял-демократія на Міжнародньому соціялістичному конґресі у Марселі.

22. серпня у Марселі розпочався Міжнародній соціялістичний конґрес, що на його денному порядку стоять такі важнійші питання: 1) Міжнародня соціялістична політика миру, 2) Умови життя робітничої кляси і безробіття, 3) Вашингтонська конвенція і 8-ми годинний робучий день. В звязку з першим питанням в програмі конґресу стоїть також питання Сходу Европи.

На конґресі приймає участь делегація від української соц.-дем. робітн. партії в складі: О. Безпалко, Ів. Бочковський, Б. Матюшенко, М. Матюшенко, І. Мазепа. Ця делегація подала до комісії Сходу Европи меморандум такого змісту:

До питання миру на Сході Европи.
(Міжнародньому соціялістичному конґресу в Марселі).

Сучасна ситуація на цілому Сході Европи характеризується з одного боку зростаючим мілітаризмом у всіх східноевропейських державах, а з другого — взаємним загрожуванням сусідніх держав через порушення границь, демонстративні виступи, бандитські повстання, безперервну воєнну агітацію.

У внутрішній політиці цих держав ця ситуація находить свій вираз у зміцненні реакції, поневолення меншостей, екзальтованому шовінізмі пануючої нації, в тeрорі проти кожного, хто не належить до пануючої нації.

Складається враження, ніби основна причина такого положення на Сході Европи полягає в тому, що тут зійшлися два ріжні світогляди на державне будівництво, що тут так звані демократичні держави межують з державою совітів. І справді як пропаґанду війни, так і реакцію в так званих демократичних державах звичайно пояснюють тим, що вони мають служити лише як противага діяльности III. Інтернаціоналу, який в своїй агітації спірається на сили й засоби радянської держави. З другого боку комуністична пропаґанда підкреслює, що воєнні приготування і навіть самий терор в радянських державах викликані постійною небезпекою інтервенцій, особливо з боку сусідніх держав.

Але в дійсности ґрунт для такої ситуації на сході Европи є инший й инші також причини того, чому воєнна пропаґанда знаходить тут відгук в населенні і чому реакція в цих державах поширюється так сильно.

Але також панування насильства російської комуністичної партії в радянській державі скермовано не тільки проти не комуністів, але також проти не-Росіян. Політика московського центру на українських територіях, аналоґічно до того як в Грузії, має кольоніяльний характер, хоч вона й провадиться з відомим лицемірством російських большевиків під фальшивим гаслом „самоозначення аж до відокремлення". Особливо економічна й кольонізаційна політика, націоналістично забарвлений терор Чеки, постійна загроза голоду — все це причини, які ведуть до загострення національних відносин на Україні. Змагання 30-тимілiонового Українського народа в напрямі вільного національного й економічного життя виходять далеко поза межі представлених йому національних прав. Це стверджує й сам голова української радянської республіки Чубар: „національна проблема є надзви-

ЄВГЕН ЯВОРОВСЬКИЙ. 2)

Похід на Київ.

Один тиждень із офіціяльного дневника „Начальної Команди Галицької Армії".

(Продовження.)

Група ґен. Кравса:
Головний наступ на Київ відложено на завтра. Метою сьогоднішніх подій є осягнення вихідних становищ для цього наступу. І так І-ший корпус має заняти села Ігнатівку і Боярку, III-тий — Глеваху, Крушину, Мархалівку і Віту. Запоріжська група має заняти Янковичі і Ходосівку.

Хід боєвих подій відбувався так: Запоріжська ґрупа, що вчора звела завзятий бій біля Великої Бугаївки, відступила назад в район Погребів. 2-га бригада наступила сьогодня ранком на Крушинку, проломила тут ворожі становища і взяла цю місцевість, Однак Запоріжці не пішли рівночасно до наступу і ворог вдарив на 2-ґу бриґаду в боку, через що вона мусіла відійти назад на лінію: стація Васильків-Хутір Черкаси, Бриґада потерпіла болючі втрати. Запоріжців завізвано енерґічно до наступу на Велику Бугаївку; 7-ма дивізія займає Погреби і горби на півночі, 2-га бригада з повстанцями займає знову Васильків.

На півночі від залізниці розвиваються події правильно. 5-та бригада заняла — як наказано — Скиток і посувається на Митюженку, частини 8-ої бриґади прилучаються до наступу 5-ої бригади, а инші беруть участь з півночі у протинаступі на Васильків 6-та бригада у поході на Ігнатівку, 10-та бриґада звела коло Юрова кріваваий бій з ворогом, розбила його й осягнула район Ситники-Матюжин, переслідує ворога на північ. Після цілоденного крівавого бою осягнули другі бриґади такі боєві результати: 6-та бригада заняла пополудни по тяжкому бою під Бобрицею і Білгородкою обі ті місцевости й осягнула Ігнатівку. 5-та бригада, продовжуючи вечером свій наступ, заняла місцевости Малютинку-Заборє, а вже вечером осягнула Боярку. 8-ма бригада заняла Глеваху і дійшла до Віти. 2-га бригада після дуже завзятого бою здобула назад Васильків, заняла Каплицю, Крушинку і Мархалівку. Запоріжці здобули приступом Бугаївку і посуваються на Янковичі і Ходосівку.

Так осягнено вповні всі цілі сьогодняшнього дня. Війська докладали надзвичайних зусиль, що згадує з подякою команда ґрупи ґен. Кравса в диспозиції на день 30-ого, в якім має відбутися святочне вступленя армії до Києва.

Ґрупа полк. Вольфа: Ґрупа осягнула сьогодня слідуючу ситуацію: 1-ша дивізія ґрупи С. С. повела наступ на боки ворога, заняла села Очеретянку і Ґуту Пилінську, 2-га дивізія посувається лівим крилом з Хутора, Диканки до шоси Житомир-Новгород Волинський.

Група полковника Бізанца в поході для осягнення 13-тим полком Могильна, а 6-тим полком Холосна. 14-тий полк прибув залізницею на стацію Турчинка 3-та бриґада осягнула район Кропивно-Ріжищі. Один курінь 7-го полка замикає дорогу коло сіл Вацків і Газинка, що на схід від Житомира, решта 4-тої бриґади — запас армійської ґрупи, 18-та бриґада повнить ґарнізонову службу в Житомирі.

9-та бриґада, що стояла в Бардичеві як армійський запас, одержала наказ як найскорше відправитися до Хвастова в розпорядження ґрупи ґен. Кравса. Перший транспорт відійде ще сьогодні.

30. VIII. Група ґен. Кравса: Загальний наступ на Київ розвивається успішно — мимо завзятого спротиву ворога.

В 12-тій год. 30 хвиль 6-та бриґада дійшла до Петропавлівської переслідує ворога дальше. 5-та бригада в бою з трьома ворожими броневиками заняла Круківщину, лівим крилом посувається на Жуляни, правим крилом заняла Вету, Юрівку, Гатне і Монастирський Хутір та посувається дальше. Ворог ставить ще спротив на Волинському Посту з пяти броневиками. Тут у завзятому бою проломили бриґади 1-го корпуса лінію ворожих становищ і осягнули всі цілі наступу, через що заволоділи містом.

Завданням всіх трьох корпусів було обсадити своїми відділами найважнійші пункти й обекти міста, між иншим мали Запоріжці обсадити одною дивізією залізничий міст на Дніпрі та стацію на лівому березі, а ґрупа от. Виметаля пасажирський міст. Групу повстанців Зеленого дириґовано біля Трипілля на східний беріг і вона мала осягнути район Бортничі-Бровари.

Тимчасом вернув до Хвастова сотник Купчанко, що їздив з місією до Денікінців. Він голосить: „Переговори ведено в команді 2-ої денікінської бригади в Мирогорівці. Бриґада була до переговорів уповажнена. Заступники армії Денікіна жадали, щоби територію на полудневий схід і схід від залізниці Козятин—Хвастів—Київ вважати опeраційною полосою денікінських військ, а територію між лінією Хвастів-Володарка-Саскiв-Буки з одної сторони, і лінією Біла Церква-Тараща-Лисівка-Звенигородка — стація Звенигородка з другої сторони — як невтральну полосу". На це жадання ми не згодилися і сотник Купчанко одержав поручення перетягати переговори можливо довго, аж до приїзду місії Штабу Головного Отамана, на чолі якої їхав отаман Омелянович Павленко.

Згідно з враженнями Купчанка війська Денікіна добрі, не кращі одначе Галицьких.

Ґрупа полк. Вольфа. Ґрупа в наступі на Коростень має діло зі сильним спротивом ворога, що зміг в останніх днях підтягнути значні підмоги і борониться в силі що-найменше 6.000 піхоти і незвичайно багато артилерії.

Ґрупа С. С. у бою заняла 2-ою дивізією Соколів і Новорідню, 1-ою дивізією Яблонівці, Рудню Стару, Кривці. Група полк. Бізанца, якій для окружаючого наступу підчинено цілу 3-ту бриґаду, здобула щойно по новім наступі і по важких боях Холосно і Злобич. Наш наступ на Могильню був відбитий. Частинам наступаючим з Красногірки на Ушомир удалося дійти лише під Ушомир. Щершно взято одним курінем 7-ої бриґади.

Ворог розпоряджає на цілім відтинку великою масою артилерії, котрої вогонь сягав місцями — як під Могильною — до барабанного. По висказам полонених і розвідчиків намагається ворог за всяку ціну вдержати Коростень.

(Докінчення буде.)

ступіню гостроти питанням внутрішньої боротьби на Україні. Національний шовінізм глибоко вівся в маси" („Правда", Москва, 10. XII. 1924).

В наслідок зазначених обставин вся територія між Карпатами і Кавказом знаходиться в стані постійного неспокою. Це створює сприятливий ґрунт для всякого воєнного підбурювання і тому окремі держави легко можуть загрожувати сусідним державам не тільки війною, але й самому їх істнуванню.

Ця постійна небезпека війни на Сході Европи, яка в разі продовження зазначеної ситуації не тільки не може припинитися, але буде зростати й постійно загрожувати Европі, може бути зменшена або усунена лише впливом міжнародніх сил.

Бо лише шляхом демократичного рівноуправнення народів та усунення насильства над ними може бути забезпечений світовий мир.

Делєґація Української Соціял-Демократичної Партії на Соціялістичний Конґрес у Марселі.

Серпень 1925.

Смерть одного з акторів великої війни.

Франц гр. Конрад Гецендорф.

Дня 25-го серпня помер у Тиролі полевий маршал австро-угорської армії і шеф її штабу Франц гр. Конрад Гецендорф. Ця звістка розбуджує важкі спомини у звязку з наболілим питанням про винуватців великої війни, до яких Гецендорфа можна зачислити без найменшого сумніву. Полишені ним спомини самі доводять читача до такого висновку.

Гецендорф був спершу 15 літ штабовим ґенералом, заки нежданно покликав його Франц Фердинанд на становище шефа ґенер. штабу. І він став ним не з амбіції, як каже, а з примхи свого володаря. Не знаючи особистих відносин у штабі, цілковито незорієнтований у політиці, він почав проводити послідовно свою лінію, охотного до війни ґенерала, з засліпленням вузького спеціяліста від боєвої стратеґії. Він хотів провести плян війни з поодинокими, ворожими Австрії сусідами, віруючи в те, що кожного з них можна розбити зокрема. В першу чергу мала піти Італія, далі по черзі: Сербія, Чорногора, Росія. І тому вже в 1907 р. домагався війни з Італією, гадаючи, що ці инші згадані держави, як неприготовані, глядітимуть на війну як невтральні. Про невтральність Анґлії та Франції вже й не казати.

По анексії Боснії та Герцеґовини Гецендорф для вирішення гострого, пекучого „сербського питання" приготовив воєнний плян війни зі Сербією, а навіть на кожний випадок з Росією, віруючи в те, що Італія сидітиме тихо і ждатиме аж прийде черга на неї. Великою тактичною помилкою міністра закорд. справ Еренталя вважав він первісне дипльоматичне злагодження конфлікту між Австрією і Росією та Сербією. Щойно коли прийшов замах у Сараєво, міг Гецендорф цілою силою натиснути на австрійських верховодів, щоби перевели вироблений ним у 1910 р. подрібний воєнний плян. Його спомини є цікаві тим, що він відкриває в них всю свою психольоґію, у непохитній вірі, що його пляни та тактика були некомбінні, без огляду на страшну катастрофу спричинену саме його ідеями і людьми, що служили цим ідеям.

По широкому світі.

Німецька відповідь на французьку ноту є дуже чемна і обмежується заявою, що Німеччина годиться на пропозицію скликати конференцію правників. Близький речинець цієї конференції ще точно не означений.

На конґресі сіоністів у Відні голова д-р Вайцман зголосив свою димісію з дотеперішнього становища. Вибрали окрему комісію, яка має полагодити крізу щодо майбутньої екзекутиви. Прийняли цілу низку резолюцій: признання за діяльність бувш. „комісареві" Палестини сер Гербертові Самуелеві, в справі призначення на його місце льорда Плямера, подяку для Бальфура, в справі останніх іміґраційних обмежень і кримської кольонізації.

Вуґлевий страйк у Зєдинених Державах має початись 1-го вересня. На випадок, якби його не можна полагодити, припаси вуґілля вистачать тільки до 1-го грудня, а пізнійше треба би спроваджувати вуґілля з Анґлії.

Гінденбурґ мав підчас вакацій відвідати приватно Людендорфа; але приготовлявся до цього так довго, що преса розтрубіла про сей намір і він був приневолений від нього відмовитись.

У Китаю революційні бої продовжуються. Кантон здобули кадети під проводом російських офіцирів. Прихильники покійного Сун-Ятсена арештували 100 державних урядовців обвинувачуючи їх у співучасти вбивства мін-а фінансів Ляо-Тсунґ-Гой. Військо крайніх елєментів узяло верх над поміркованими.

На шляху до Баґдаду ватага Друзів напала на французький транспорт золота, призначений для перського банку та забрала його.

За Океаном.

Американське „Обєднання" про УНДО. — Збірки. — Пропаґанда. — Українці й Скшиньскі.

Управа американського „Обєднання", на засіданню з 31. липня з радістю прийняла до відома злуку національних партій в краю, пересилає свій привіт новоутвореній обєднаній репрезентації та висловлює щире побажання найбільшого успіху в боротьбі за права українського народу. Ділючись цим фактом з українською американською еміґрацією, Управа „Обєднання" відзивається до неї з покликом обєднатися до спільної праці, на основі самостійного будівництва, для піддержання боротьби в краю.

Пригадуючи українській суспільности в Америці про зростаючі потреби краю, з осібна про потреби Рідної Школи, Управа „Обєднання" звертається з проханням до членів організації „Обєднання", щоби від себе видали поклик в справі негайного переведення збірок на народні цілі. Особливо з уваги на повени, які знищили сьогорічні жнива в краю, поміч з Америки не повинна уставати.

Для переведення більшої єдности національних сил на еміґрації, рішено скликати наради представників ріжних політичних угрупувань, для обговорення можливости співпраці на платформі УНДО.

Рішено порозумітися з краєвими орґанізаціями та представництвами щодо одноцільного ведення пропаґанди та видавання публікацій на англійській і французькій мовах. На американському ґрунті рішено приступити до зорґанізування окремого центрального бюра пропаґанди при „Обєднанню", а в поодиноких місцевостях орґанізувати кружки пропаґанди, які стоялиб в контакті з головним бюром, притягаючи до сеї праці студентів американських шкіл.

У звязку з побутом в Америці польського міністра закордонних справ Скшиньского, Управа „Обєднання" не занедбала поінформувати американський політичний світ про положення Українців під Польщею. Політичному Інститутові у Вілліємстави, де Скшиньскі мав свої виклади про Польщу, Управа „Обєднання" вислала інформаційне письмо, з долученням ріжних матеріялів, які характеризують положення инших національностей в Польщі.

Крім того поодинокі орґанізації з ріжних міст протестували проти Скшиньского, як представника держави, що так відноситься до Українців, висилаючи відповідні телеграми до президента Інституту в Віліямставн, д-ра Г. Гарфільда. З одного Ню-Йорку вислано пять таких телеграм. Коли Скшиньскі появився 27 липня в Дитроіт у посадника міста, Клюб американських горожан українського походження листом до посадника запротестував в імени 32.000 Українців, замешкуючих це місто, проти запросин його.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє (192) число „Діла" сконфісковано за два уступи статті п. н. „Нова ера в шкільництві".

— **Знову голодівка політичних вязнів у Львові.** В четвер 27 серпня розпочалась рівночасно у т. зв. Бриґідках у Львові й у вязниці при вул. Баторого голодівка політичних вязнів. У Бриґідках голодує 22, на Баторого 38 вязнів, мета голодівки: боротьба за елєментарні права належні політичним вязням, як: прохід з можністю мінімальної свободи рухів (у Бриґідках підчас проходу на вязничному подвірі не вільно не то сісти на хвилину але й оглянутися!), купіль раз в тиждень, цензуровані леґальні часописи, відсепарування політ. вязнів від кримінальних, людяне відношення адміністрації, признання постійної делєґації вязнів, дозвіл на вибір мужа довіря з правом контролі передаваних вязням здоровлі харчів і заборона кидання вязнів до темниці без подання мотивів на письмі. До скількости голодуючих нині вязнів прибудуть мабуть ще нові, так що з нинішним днем голодуватиме у Львові біля 80 політ. вязнів. У цій справі мають інтервенювати адв. д-р Ст. Шухевич, д-р Шевчук і д-р Аксер; през. Гавяк нема (на відпустці). Його заступає п. Немєнтовскі. — Характеристичним моментом, на відносини панують у львівських вязницях є між. те, що політичні вязні, вже три тижні тому арештовані, не то не дістають побачення з кимнебудь зі світа, але й не можуть допроситися лікаря, який ствердив би побої, нанесені при арештуванні! З голодуючих майже половина — це Українці (головно у Бриґідках), решта Жиди. Вже крайна пора, щоби судові власти не допускали до самоволі вязничної адміністрації супроти найбіднійших і найбільш безборонних людей, якими є вязні.

— **Ревізія й дивовижне слідство у Щирці.** 19/VIII. п. р. на розсвіті, на велике здивування всіх громадян Щирця, переведено ревізію в помешканнях Українців, що стоять близько до культурно-просвітнього життя повіту. Цею ревізією „власть імущі" ущасливили ш. голову виділу філії „Просвіти" та Кружка УПТ. в Щирці, д-ра Б. Савчака, д-ра Жука, дир. Задаткової Каси В. Могильницького, дир. чит. хору, С. Хамуляка і урядн. УПТ. Я. Малиновського. Причиною послужив донос, на підставі якого звінився „аларм" ріжного рода поліції. Зіхалось їх понад 15. Окружили будинок Задаткової каси та почали гвалтом „бомби". Попереглядала всі канцелярії та приватні помешкання названих громадян, переверкули все те до гори ногами і, не найшовши нічого, розпочали слідство, яке тріває ще й досі. Всіх підозрілих (на їх думку) тягнуть на постерунок поліції (де...

Гідна відповідь на ворожий наступ!

Кожний Українець, кожна Українка, кожна читальня, кооператива чи инша орґанізація пішле негайно більшу жертву на „Рідну Школу" на адресу „Українське Педагогічне Товариство" у Львові, Ринок 10/II.

Такою масовою відповідю нашо збережемо наше молоде покоління а з ним народ перед загибелю, яку йому готують вороги.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

кого й під баґнетом) і допитуючи задають часто-густо такі питання, як напр. „Пощо д-р Савчак їздив до Львова? Пощо д-р Савчак і д-р Жук їздили в лецє до Ворохти? Длячего, не хто інши, а пп. Хамуляк і Маліновскі працуйон в канцелярії? А вже вершком пронирливости, було питання, чому п. Хамуляк мешкає в Щирці а не в Горожанні вел. (його родинне село).

— **Фахові школи УПТ.** На днях одержало УПТ. від Кураторії шкільної округи Львів концесію на отворення і ведення хлопячої і дівочої фахово-доповняючої школи у Львові. Хлопяча школа буде міститися в хлопячій школі ім. Б. Грінченка при вул. Городецькій 95 II., а дівоча в школі ім. Б. Грінченка, пл. св. Юра 5. Ці школи мають рівні права з державними фахово-доповняючими школами. Очевидно: вони будуть „утраквістичні". Вписи у тих школах тревають до 5. вересня.

— **З футрами** новими і старими звертайтеся до одинокої української фірми П. Карпяк, Львів, вул. Куркова 11а. 289 5-8

— **Похорони міністра Меєровіча.** Похорони лотиського міністра заграи. справ Меєровіча, який трагічно згинув в автомобілевій катастрофі, перетворились в імпонуючу народню маніфестацію. Зранку відбулось спеціяльне жалібне засідання парляменту, на якому всі посли й присутні члени кабінету та дипльоматичний корпус вислухали стоячки промови голови пос. палати. В полудне в 12 год. в цілій Ризі запанувала загальна двохмінутна мовчанка. Припинився весь коловий і піший рух і залягла смертна тишина. У великанському похоронному поході йшли за домовиною президент републики, всі міністри, естонська й литовська делеґації з міністрами заграи. справ на чолі, дипльомати, урядовці, всі громадянські діячі і маси народу. Того дня були позачинювані в краю усі крамниці, одночасно, в доказ співчуття й симпатії, столиця Естонії Ревель теж обходило велику жалобу.

— **Виграна 150.000 зол. у Львові!** Кантор продажі Державної льотерії „Надія", Львів вул. Сикстуська 6, повідомляє, що дня 25. серпня впала головна виграна в висоті 150.000 зол. на льос ч. 26082, як також 5.000 зол. на льос ч. 44435, куплені в тім канторі. Джерело щастя „Надії" може похвалитися щастям, що так поважні виграні впали на льоси у неї закуплені. Хто шукає щастя нехай сейчас звернеться до „Надії". Льоси I. кляси вже до набуття в тім канторі. 1—2

ОСТАННІ ВІСТИ.

Розправа Штайґера.

Розправа проти Штайґера, обвинуваченого, що кидав бомбу на през. Войцеховского, визначена правдоподібно на 3 або 4. жовтня.

Кровава демонстрація проти польської амбасади в Парижі.

„Квотідієн" повідомляє про криваву комуністичну демонстрацію проти польської амбасади в Парижі. Комуністи на знак протесту проти розстрілу Гібнера і тов. у Варшаві, без уваги на заборону поліції зібралися на пл. Опери і вул. Монтмартр. Походом пійшли перед будинок польської амбасади і болгарського та румунського посольства. Відділ поліції, що пильнував польську амбасаду з витягненими револьверами, візвав демонстрантів розійтися. Кількох поліцаїв було ранених. Арештували около сто комуністів, між ними й польських, одного Москаля й одного Німця.

Перед конференцією знавців.

30. 8. прибули до Льондону правні. дорадники союзних держав: Фромаж (Франція), Ролєн (Бельгія) і д-р Гавс (Німеччина). Італія не візьме участи в нарадах. Наради знавців потривають 4—5 днів, потім установлять реченець для скликання конференції мін. загр. справ, яка буде з кінцем вересня в Льондоні, Брюселі або Берні.

Зайняття Кантона.

Революційні війська зайняли Кантон. Вони є під впливом большевиків. На чолі їх ген. Лісук-Люм. Европейську дільницю окружили рев. відділи, між ними китайські кадети. Мін-а загр. спр. арештували кадети. Вони зайняли ур. будинки. Відділи, що не хотіли перейти на сторону большевиків, роззброєно. Рев. війська кантонського уряду заатакували остров Гонан і відтяли зовсім тамошній ґарнізон.

ОПОВІСТКИ.

Виділ філії Українського Крайового Товариства охорони дітей і опіки над молодіжю в Тернополі складає щиру подяку на руки Вповаж. Филипа Басси, **учителя музики** і співу в Монтреаль (Канада) Hogan-Str. 65 A. всім Дорогим Родимцям, які на його руки зложили надіслані тут на річ „Сирітського Захисту" в Тернополі жертви а іменно: 5 долярів надіслані на руки п. Савуляка, 15 долярів на руки п. д-ра Гірняка, 3 доляри на руки п. В. Болюха в Кутківцях а вкінці 52 долярів надіслані на руки голови товариства п. М. Губчака, зібрані на весілях у Родимців: п. Михайла Гудза і п. Верхоляса. Щире „Спасибіг"! кличуть великодушним Жертводавцям сироти тернопільського захисту. За Виділ: *Михайло Губчак* голова, *о. Тимотей Сембай* містоголова. 324 1—1

Вписи до конц. женської фахово-доповнюючої школи УПТ-ва у Львові відбуваються 31 серпня і 1—5 вересня ц. р. від год. 10—1 і від 4—6 в дівочій школі ім. Б. Грінченка, пл. св. Юра 5.

Вписи до конц. фахово-доповнюючої школи УПТ-ва ім. Б. Грінченка для терміняторів відбуваються 31 серпня і 1—5 вересня ц. р. від год. 4—6 попол. в мужеській школі ім. Б. Грінченка, вул. Городецька 95 I. п.

Додаткові вписи до дівочої школи ім. Б. Грінченка УПТ., пл. св. Юра ч. 5. відбуваються в днях 30., 31. VIII. і 1. IX. від 10—1 і від 4—6. — *Управа.*

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає І. Рудницький. Видає Виданича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.